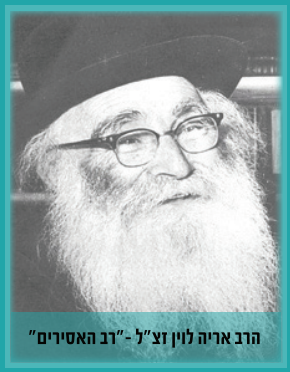
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 255

ו' אייר תשפ"ב

פרשת אמור

דרך חיים

"ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו" (ויקרא כא א). אומר המדרש (ויקרא רבה כו ו): ""יראת ה' טהורה עומדת לעד", אמר ר' לוי: מיראה שנתיירא אהרן מלפני הקדוש ברוך הוא זכה וניתנה לו הפרשה הזו שאינה זזה ממנו, ולא מבניו, ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות. ואיזו? זו פרשת המת, שנאמר "ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן"". יש להבין מה יחודה של פרשה זו ליראת ה' טהורה של אהרן ובניו יותר משאר פרשיות שנתייחדו לאהרן ולבניו.

האריכו הראשונים והאחרונים ז"ל שישנם בתורת ה' שני ענייני יראה: יראת העונש - פחדו של האדם מוענשו של הקב"ה בעולם הזה ובעולם הבא כנגד מה שממרה את ציווי פיו. יראת הרוממות - היא היראה הגבוהה הבאה מהתבוננות האדם בגדלות הבורא, ומתעורר לעמוד בוש ונכלם לפניו יתברך ויחד עם זאת שמח מהזכות בעמידה זו. יראת רוממות זו קרובה במדרגתה לאהבת ה' יתברך, והיו מגדולי ישראל מי שאמרו שמדרגתה אף גבוהה מאהבת ה'. ודאי שגם העובד את ה' בדקדוק המצוות מתוך יראת העונש אף הוא זוכה לשכר בעולם הזה ובעולם הבא כדרך החסידים הטהורים (חובות הלבבות, עבודת האלהים ג), אך המדרגה העליונה היא כאשר עובד את הקב"ה מתוך יראת רוממותו יתברך. כפי שאומר ירמיהו (טו טז): "נמצאו דבריך ואכלם ויהי דבריך דברך לי לששון ולשמחת לבבי כי נקרא שמך עלי ה' אלהי צבאות". ושכרו בעולם הבא הוא שכר שלא ניתן לתארו, "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחסים בך נגד בני אדם" (תהלים לא כ), "עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו" (ישעיהו סד ג). רק אדם העובד מיראת ה' טהורה ראוי להיקרא בשם "יראיך", "חסים בך", "מחכה לו", בשונה מהעובד מיראת העונש שעושה מתוך דאגה לכבוד עצמו.

מדוע נאמר בשכר מעשיו של אותו ירא אלהים בטהרה ש"עין לא ראתה אלהים זולתך"? אדם עיוור מבטן ולידה, אשר לא ראה מאורות מימיו, לעולם לא יבין מהו אור השמש. אדם חירש לעולם לא יזכה להבין את המושג של קול ומנגינה. כך ממש אין בכח ברואים בני עולם הזה להבין את מדרגת ההשגה והשכר של ירא אלהים בטהרה, אשר יוצא מדאגה לעצמו ורק חוסה באור ה' ומיחל ומחכה לו.

שלמה המלך אומר "והאלהים עשה שיראו מלפניו" (קהלת ג יד). הקב"ה הרבה פורענויות בדברים המתרגשים לבוא לעולם על מנת שהאדם יתעורר

המשך בעמוד הבא

הגליון מוקדש לעילוי נשמת

שרה בת יעקב ז"ל

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

ליראתו. כאשר האדם חש את הפורענות יראתו מן העונש מתגברת, אך מיד עם הסתלקות הסכנה מידת יראתו פוחתת. לעומת זאת בעל יראת ה' טהורה אינו בעל מידה שיש בה חילוקי זמנים, לעולם יראת ה' על פניו, זה האמור "יראת ה' טהורה" - דווקא היא זו אשר "עומדת לעד". זהו שאנו אומרים "יראו את ה' קדשיו כי אין מחסור ליראיו" (תהלים לד י), שאף בשעה שאין צפוי לו מחסור במזון, בריאות וברכה, יראת ה' ממשיכה לנהוג בו. זו גם כוונת הכתוב "חילו מלפניו כל הארץ אף תכון תבל בל תמוט" (דברי הימים א טז ל), שאפילו בשעה שסדרי תבל מתנהלים באופן הראוי והמכונן, בכל זאת ראוי שתהיה יראתו על פני כל הארץ. על מנת לזכות ליראה מדריכנו שלמה המלך ע"ה (קהלת ז ב): "טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו".

לכן המדרש אומר שעל ידי היראה זוכים לפרשת השמירה מטומאה. אהרן זכה ליראת ה' טהורה, אמיתית וקבועה, שאיננה זקוקה לשום גורם חיצוני שמעורר לציפייה לשכר ולחשש מן העונש. יראה שכזו היא יראה שעומדת לעד. זהו הטעם לציווי דווקא לעניין טומאת מת, שמשום היות אהרן מלא ביראת ה' מתוכו, שוב איננו זקוק ללכת אל בית אבל על מנת להתעורר ולקיים "והחי יתן אל לבו".

אהרן זכה למדרגת יראה גבוהה זו מכח לימודו את התורה לשמה, כלשון הנביא מלאכי (ב ו-ז): "תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון. כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא". תורת אמת היא תורה כזו שמכוונת רק למהותה האמיתית של תורה, תורה טהורה לשם שמים. אדם אשר זוכה ללמוד את התורה לשמה, ללא שום שיקול חיצוני של שכר ועונש - זוכה הוא למידת יראת ה' טהורה הגבוהה מיראת העונש.

שבת שלום!

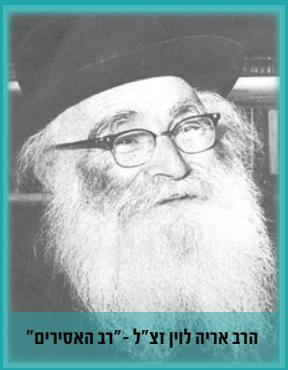
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

במכתב אל ידידו הטוב ר' סנדר הרמן מלונדון, מספר ר' אריה מעשה מופלא שאירע לו. ר' סנדר תמך רבות בענייני הצדקה שעסק בהם ר' אריה, ובפרט שלח אליו כספים עבור אחד מבני משפחתו שהיה נזקק לכך. וכך כותב ר' אריה:

"אספר לאחי מעשה פלא. וזה בשנה הראשונה שבמשך המלחמה לא קיבלתי שום תמיכה קודם חג הפסח בְעד הנזכר (אותו קרוב). השתדלתי בעזרת ה' למלאות מעט את חסרונו. ובשנה השנית גם כן לא קיבלתי שום דבר, והצטערתי הרבה מזה. ומצב שלי היה לא עלינו גם כן דחוק, לא יכולתי למלאות כמו בכל שנה קודם הפסח.

ובערב חג הפסח זה יום השנה אחר מר אבי ז"ל. הלכתי עם בני רפאל שיחי' להטרמוויי (אוטובוס) ללכת משם לכותל המערבי. עמדנו ברחוב עם עוד כמה אנשים ונשים המחכים על הטרמוויי ללכת לכותל המערבי. והנה פתאום ניגש אליי איש אחד משונה, גבוה מאד, בלי כובע בגילוי ראש, ואמר לי: "הא לך איזה לירות ותחלק בין הנצרכים לכבוד". שאלתי לשמו ומקומו, והשיב לי: "זה לא עסקך כלל". לקחתי ממנו וחילקתי ונתתי שבח לקדוש ברוך הוא. ובני שיחי' אמר לי אם זה האיש הלך בגילוי ראש היה אפשר לחשוב... ואמרתי לו כי אי אפשר לדעת כלל, הרבה שליחים למקום, לטוב ולחסד ולרחמים".

בקרב המשפחה מקובל שר' אריה רמז שאפשר והיה זה אליהו הנביא זכור לטוב.

(דרך אבות עמ' שיט-שכ)

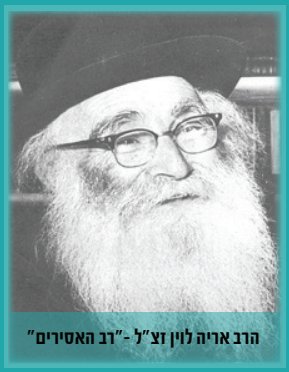
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

נמצאים אנו בתקופה של שעון קיץ, כך שהשבתות נכנסות בשעה מאוחרת, ומן הראוי להתעורר לעניין חשוב וגדול - מצות תוספת שבת.

הגמרא (ר"ה ט) מציינת לחיוב תוספת מקודש על החול ביום הכיפורים, מן האמור בפסוק "בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם" - שהשביתה מתחילה כבר בתשיעי. נקטו מכאן הראשונים (תוס', הרא"ש ועוד) שיש מצוה מן התורה להוסיף מחול על הקודש בשבתות וימים טובים. אך הרמב"ם והגאון מוילנא כתבו שקבלה זו היא מצוה מדרבנן. ולהלכה פסק מרן המשנה ברורה (רסא ס"ק יט) כדעת הסוברים שזוהי מצוה מן התורה.

בעניין אופן קבלת תוספת השבת ישנה מחלוקת עצומה. בראשונים כבר מצינו שאין צריך לקבל זמן תוספת שבת אלא שהיא נעשית מאליה, וכן פסק בשו"ע הרב (קונטרס אחרון ס"ק ג) שמשום שזוהי חובה מן התורה אין הדבר תלוי במעשיו אלא הוא מושבע ועומד מהר סיני. אולם רבים חלקו על כך וסברו שחובה לקבל תוספת שבת בפה (מ"ב שם ס"ק כא), ואם לא מקבל תוספת שבת בפיו נחשב כמבטל מצות עשה מן התורה. להלכה העיקר כדעה הראשונה- שהתוספת חלה מאליה רגע לפני השקיעה, אולם ראוי שיקבל אדם תוספת שבת בפיו לפני הזמן שחלה התוספת מאליה. ואלו שמתפללים תפילת ערבית של ערב שבת מאחר פלג המנחה מקבלים על עצמם את תוספת השבת מרגע אמירת "ברכו" של ערבית (שו"ע רסא ד). ויש אומרים שכבר ב"לכה דודי" קיבלו תוספת זו (ערוה"ש רסא טז, מ"ב שמב סק"א). והנשים מקבלות על עצמן שבת משעת הדלקת נרות.

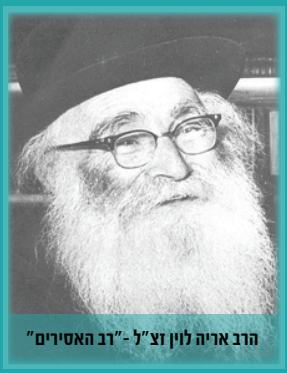
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | כמה נרות צריך להדליק לכבוד שבת קודש?

תשובה | מדינא די באחד. למעשה ישנם מנהגים שונים; יש שנהגו להדליק ב' נרות - אחד כנגד "זכור" ואחד כנגד "שמור". ויש שנהגו בשבעה נרות - כנגד ימי השבוע. ויש שנהגו עשר - כנגד עשרת הדיברות. וכן יש הנוהגים להוסיף נר עבור כל ילד.

שאלה | האם מותר לקחת מהאש של נר השבת לטובת עניין אחר, כדוגמת הדלקת האש בכיריים?

תשובה | מרן המ"ב (רסג ד) כותב שנהגו לא להדליק נר שבת מנר שבת אחר באמצעות קיסם, או גפרור בזמננו. טעמו משום שבמה שמדליקים גפרור ממנה, גם אם עושה כן לצורך נר שבת אחר, יש ביזוי למצווה. ואם כן בוודאי שלא נעשה שום שימוש זול וחול מנרות השבת, כדוגמת העברת אש להדלקת הכיריים הביתיים וכדומה. אולם ללא פקפוק אפשר להדליק נר שבת מנר שבת אחר כשאין ביניהם אמצעי מתווך. והדרך הנכונה היא להכין נר נוסף שהוא מיוחד להדליק ממנו את נרות השבת, מה שנקרא 'שרביט' להדלקת נרות, ויש בו משום כבוד שבת משום שהוא מיוחד לצורך כך. ואפילו אם השרביט נכבה אפשר להדליק אותו מנר שבת דולק ולהדליק ממנו את שאר הנרות, כיוון שהוא מיוחד לצורך הדלקת נרות אין בזה משום זלזול במצווה, בשונה מגפרור וקיסם שלאחר שנדליק אותם מנר השבת נשליכם לאשפה ויש בזה משום זלזול. ויש המקילים להדליק גפרורים מנר שבת בגפרורים לטובת הדלקת נר שבת אחר כאשר קופסת הגפרורים מיוחדת להדלקת נרות שבת.